

Štěpánka Samková - úkol pro uchazeče o studium na víceletém gymnáziu Přírodní škola.

ZAJÍMAVOSTI V MÉM OKOLÍ

Vybrala jsem si úkol č. 4, tedy zajímavosti v mém okolí. Proč? Zdál se mi jako nejzajímavější a zároveň myslím, že to pro mě byla jediná možnost. Sice bydlíme u lesa, ale les je tak malý, že během půl hodiny se dá celý obejít. Houby zde nerostou, aspoň jsem zde nikdy žádné neviděla (snad kromě Chorošů), a zvířata se zde vyskytují velmi zřídka. K Sametové revoluci bych mohla vyzpovídat své rodiče, kterým tehdy bylo 17 a 15 let, ale bylo by pro mě těžké najít nějaké předměty z té doby. Tatínek si tehdy ukládal noviny a další věci z té doby (ústavu ČSSR nebo kus cihly z Berlínské zdi z obdobné revoluce v tehdejší Německé demokratické republice), ale v průběhu času se tyto věci jaksi ztratily. Zato v okolí mého bydliště je spousta zajímavých památek a míst, o které bych se s vámi chtěla podělit.

Vybrala jsem 4 místa, která považuji za opravdu zajímavá:

- 1) lesní kapličku sv. Panny Marie v Kounicích,
- 2) zámek Kounice,
- 3) zříceninu u obce Bříství,
- 4) přírodní památku Klepec u obce Příšimasy.

Kaplička sv. Panny Marie v Kounicích

Kaplička stojí zhruba uprostřed lesíka nad obcí Kounice směrem na Český Brod. Stojí u cesty lemované alejí listnatých stromů. Kaplička vypadá jako malý domeček o rozměrech asi metr a půl krát metr a půl a vysoký zhruba tři metry. Má tři zděné stěny a sedlovou dřevěnou stříšku. Na štítu stříšky jsou proti sobě namalovány dva listy a mezi nimi křesťanský kříž. Z přední strany jsou železná vrátka. Vevnitř je malý oltář, na kterém je váza s květinami a svícen. Nad oltářem bývala ikona, ale po její krádeži v 90. letech 20. století byla nahrazena černo-bílou nástěnnou malbou. Do kapličky chodívala zapalovat svíčky paní Kačmářová, ale ta zhruba před rokem zemřela. Nyní tam chodí paní Prokšová, ale svíčku zde vlastně může zapálit každý, kdo chce.

Na lidi toto místo působí různými pocity a dojmy. Na mě působí velmi záhadně, tajemně a sama se tam cítím trochu stísněně. Někdy mám pocit, že se na mě někdo dívá. Od starších obyvatel Kounic jsem se dozvěděla smutnou legendu, která se v Kounicích o tomto místě traduje.

Před mnoha lety se do sebe zamilovali chudá děvečka a syn bohatého sedláka. Měli se moc rádi a chtěli se vzít. Jejich rodiče ale byli zásadně proti. Mládenec a dívka byli tak nešťastní, že se v lese u dřevěné kapličky ze zoufalství vzájemně zastřelili. Jejich rodiče pak nechali dřevěnou kapličku zbourat a na jejím místě postavit kapličku zděnou, která tady stojí až dodnes.

Starostka obce, paní Miroslava Sochorová, mi však řekla, že příběh je pravdivý. Kaplička byla postavena v r. 1936 na památku mladého páru,

který tam opravdu spáchal sebevraždu. Před tím tam byla dřevěná kaplička s přístřeškem, kde se dalo přenocovat. Nešťastní rodiče pak nechali na památku svých mrtvých dětí dřevěnou kapličku přestavět na zděnou.

Občas přemýšlím, proč jsou na štítu kapličky dva lístky. Dokud jsem nevěděla, že příběh o zamilovaném páru je pravdivý, měla jsem za to, že jsou tam pouze pro okrasu štítu. Ale teď si myslím, že každý lístek asi symbolizuje jednoho z páru.

Zámek Kounice

Zámek je největší historickou památkou obce Kounice. Je zapsán v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR. Je ale úplně zdevastovaný, a proto je také největší ostudou obce, i když to není její vinou.

Zámek se nachází v centru Kounic mezi dětským hřištěm a kostelem sv. Jakuba Většího a naproti kounickému pivovaru. Zámek se skládá z hlavní budovy a několika menších vedlejších budov. Hlavní budova s nádvořím je dvoupatrová a má nepravidelný čtvercový půdorys. V západním křídle (směrem do centra obce) je vstupní brána, nad kterou je věžička se zvonící. V minulosti byly součástí věžičky i hodiny. Přístup k bráně „střeží“ dvě sochy mouřenínů stojící na sloupech (podle těchto mouřenínů se jmenuje tmavé pivo, které se občas vaří v Kounickém pivovaru). Sloupy s mouřenínů jsou součástí více než dva metry vysoké zdi, která zámek ze tří stran obklopuje.

Na místě, kde zámek stojí, byla v 16. století středověká tvrz. Na začátku 17. století ji nechal Jan Rudolf Trčka z Lípy přestavět na renesanční zámek. V roce 1634 byl tehdejší majitel zámku Adam Erdman Trčka z Lípy zavražděn v Chebu spolu s Albrechtem z Valdštejna a zámek byl zkonfiskován. Pak ho postupně vlastnilo několik šlechtických rodů. Na konci 17. století a na začátku 18. století byl zámek postupně přestavován v barokním stylu. Z té doby pocházejí i sochy mouřenínů, které vytvořil významný barokní sochař Ferdinand Maxmilian Brokoff. V letech 1772 až 1924 zámek patřil rodu Lichtenštejnů a roku 1924 byl převeden do vlastnictví obce Kounice. Od roku 1928 byla v zámku umístěna základní škola.

Po roce 1949 bylo na zámku postupně provedeno několik stavebních úprav, které jeho památkovou hodnotu výrazně snížily. V roce 1963 byla snesena věž a v roce 1965 byly sochy mouřenínů uloženy do Národní galerie a nahrazeny kopiemi.

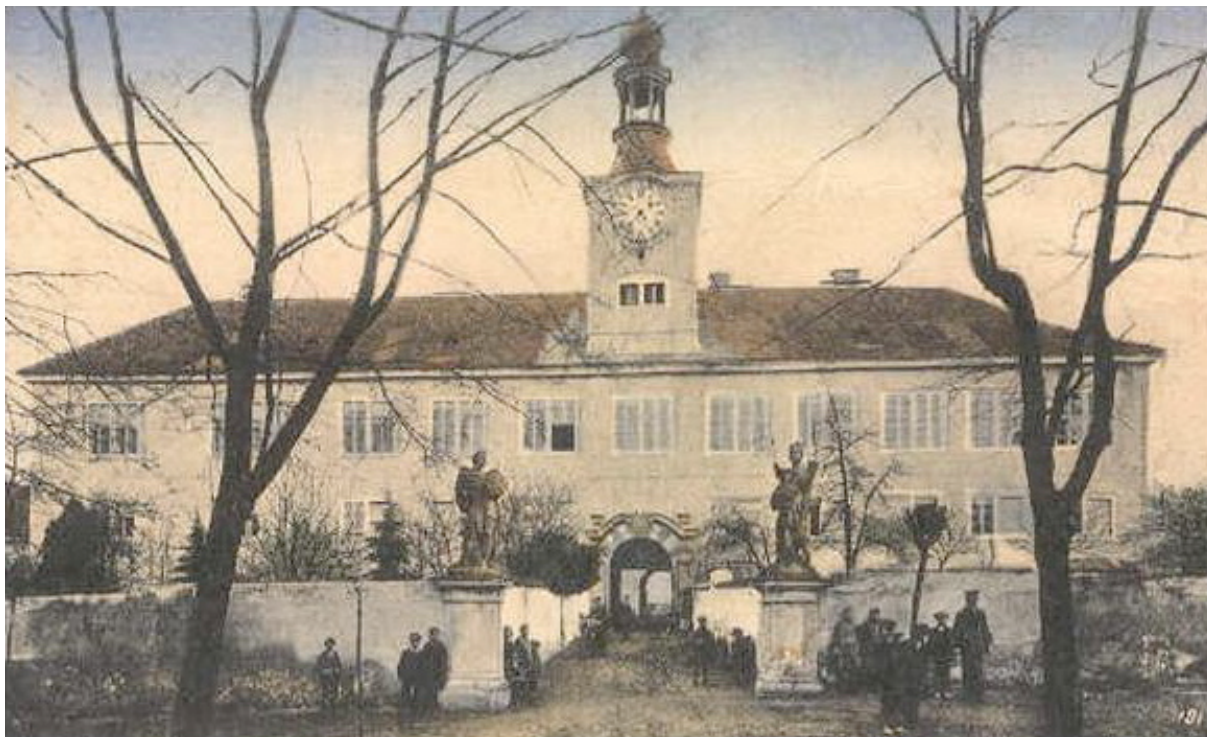
Dne 13. března 1990 zámek vyhořel. Obec sice nechala udělat novou střechu a znovu byla postavena i věžička, ale na další rekonstrukci nebyly peníze. V roce 2004 obec zámek prodala společnosti Castle Kounice, kterou vlastní dánský občan Michael Agerled. Společnost chtěla zámek rekonstruovat a vybudovat v něm luxusní byty se sportovním a společenským zázemím. To se však zatím nestalo a zámek dál chátrá. Je to škoda a lidem v obci to vadí. Moc mě mrzí, že zámek vyhořel, protože kdyby nevyhořel, mohla jsem chodit do školy do zámku, což by se mi jako malé holce moc líbilo.

Ve škole jsme si vyprávěli o dvou pověstech, které se k zámku vážou – o zazděné dceři pana purkrabího a o Zlé Mandě.

Purkrabí kounického zámku měl krásnou dceru. Všichni mládenci z okolních bohatých rodin ji chtěli za ženu, ale ona se zamilovala do chudého mládence a nikoho jiného si vzít nechtěla. Otec ji prosil a vyhrožoval, aby dostala rozum, ale marně. Když se dozvěděl, že dcera svému milému i svoji nevinnost věnovala, strašně se rozzlobil a poručil ji zazdít do rohu zámku, který směřuje ke kostelu. Když zedníci dávali poslední cihly, přišel otec k dceři a slíbil jí život, jestliže prozradí jméno svého milého. Dcera ale jméno mládence neprozradila a otec ji tedy nechal zazdít. Po delší době začala kolem zámku chodit bílá postava s černým a ošklivým psem. Když se nějaký nebojácný mládenec k psovi přiblížil, pes se proměnil v ohnivý sud. Bílou postavu lidé občas zahlédli k večeru, jak se modlí u háje, kde stával starobylý kříž. Někteří mládenci se pokoušeli bílou postavu chytit, ale ta se vždy schovala v hustém kroví. Houština mládencům cestu do hloubi lesa nepropustně zatarasila. Proniknout stromy se jim nikdy nepodařilo a celí vystrašení odcházeli domů. Někteří z nich se z tohoto zážitku roznemohli.

Na počátku 17 století vlastnil zámek v Kounicích Jan Rudolf z rodu Trčků z Lípy. Jan ale trávil hodně času v císařských službách. Když byl pryč, vládla na zámku jeho panovačná žena Marie Magdaléna z Lobkovic. Ta byla chamtivá a šlo jí jen o rozmnožování rodinného majetku, nejlépe na úkor jejích poddaných. Sedláci jí proto přezdívali Zlá Manda. Jednou musel Jan na delší dobu odjet do Vídně k císaři a své ženě uložil, aby dávala pozor na rodový majetek. Zlá Manda nemarnila čas a začala vyhlášovat nové daně. Venkovanům nezbývalo nic jiného než platit a platit. Ten kdo platit nemohl, roboval na panském navíc, a kdo nemohl ani to, skončil v kládě, nebo dostal výprask lískovkou. Aby nikdo nezapomněl, co je dlužen, Zlá Manda přikázala svým úředníkům vydávat dlužní úpisy. Protože většina venkovanů byla negramotná, měly úpisy podobu vroubků vyrytých do dřevěných holí. Kdo měl dluh, tomu úředníci vyryli vroubek do dřevěné hole. První den v měsíci museli poddaní přijít na zámek a ukázat své hole úředníkům. Jednoho dne se Jan nečekaně vrátil do Kounic, když se na kounický zámek právě scházeli dlužníci se svými vroubkovanými

holemi. Někteří jich měli tolik, že je museli vézt na vozech. Trčka se tomu velmi podivil a jakmile se od nich dozvěděl pravdivý důvod, tuze se na svoji ženu rozzlobil. Přikázal poddaným shromáždit všechny hole na nádvoří, kde je sám zapálil. Tak shořely všechny hole a s nimi i dluhy. Za to poddaní Trčkovi až do smrti blahořečili. Po Zlé Mandě ale zbylo rčení „mít u někoho vroubek“, které se používá dodnes.

Od paní starostky a od ředitele ZŠ Kounice, pana Jindřicha Domína, jsem se o zámku dozvěděla několik dalších zajímavostí, hlavně o tom, jak zámek vyhořel, a co se s ním bude dít dál.

Před rokem 1990 se v zámku kromě základní školy, nacházela také školní družina, obecní úřad, obecní sál, mateřská škola, školní jídelna a šest bytů. Základní škola se nacházela v druhém patře hlavní budovy. Příběh o vyhoření zámku zní docela vtipně, ale jeho konec je samozřejmě smutný. Zámek nechtěně zapálil tehdejší ředitel základní školy pan Oldřich Adamec, který bydlel v jednom ze zámeckých bytů. Jen pár týdnů před vyhořením byla v zámku zavedena akumulční kamna, jenom v bytech ještě zůstávala stará kamna na uhlí a dřevo. Osudného večera si pan Adamec v kamnech zatopil a vinou zchátralého netěsného komína se vznítily trámy na půdě. Došlo k požáru, při kterém shořela celá střecha s půdou.

Současný majitel zámku pan Agerled plánuje v lednu 2015 přijet do Kounic a již během tohoto roku by chtěl začít s rekonstrukcí zámku. Podle jeho současných plánů by v zámku měla vzniknout galerie a dílny a ateliéry pro umělce (malíře, sochaře...). No, uvidíme. Rekonstrukce by prý měla stát nejméně 100 000 000 Kč.

Zřícenina u obce Bříství

Zřícenina stojí na vrchu Břístevská hůra, který stojí u obce Bříství vedle dálnice z Prahy do Hradce Králové. Přímo pod Hůrou je sjezd z dálnice na Český Brod a Lysou nad Labem. Vrch má nadmořskou výšku 233 metrů a jedná se o tzv. svědeckou horu. To je podle wikipedie „*osamocená hora, která ve svém tělese zachycuje jinde již oderodované horniny a svědčí o původní výšce povrchu*“. Místo hlavně v létě vypadá malebně a už z dálky přitahuje pozornost. Hodně lidí, kteří po dálnici kolem Hůry projíždějí, si určitě někdy pomyslelo, co je to asi nahoře za zříceninu.

Zřícenina je pozůstatkem barokní kaple Povýšení sv. Kříže. Podle nejstarší Pamětní knihy obce Břístevské se o stavbu kaple v roce 1712 zasadil farář Karel Ignác Haysler. Stavba byla financována z dobrovolných příspěvků a z výnosu kusu pole pod Hůrou, který kapli daroval hrabě Morzin, „*pán na Kounicích*“. Kaple byla dokončena a vysvěcena roku 1715.

Historie kaple je v pamětní knize popsána docela podrobně. Knihu napsal v roce 1864 kaplan Jan Nepomuk Trnka.

Při stavbě kaple došlo k neštěstí. „*Takás osoba jménem „Bětká“ poněkud blbá zůstávala. Ostatní děvčata tropivše si z ní žerty vybídla prý ji, aby si vlezla do voznice, že ji v ní svezou. Ta to udělala a ony prý ji spustily s vršku dolů. Zedník to vida skočil prý hned dolů a běžel za vozníci na pole, srazil obruče; „Bětká“ ale byla utlučená. Že ty dívky za svou lehkomyšlnost trestu neušly, rozumí se samo sebou.*“

Možná i kvůli tomu nebyl osud kaple lehký. Potkala ji dvě neštěstí. V roce 1762 do ní uhodil blesk a v roce 1818 vyhořela. Po tom prvním neštěstí byla opravena, po tom druhém už ne.

„*...kaple jsou na vršku od větrů mnoho trpěla, ano r. 1762 bleskem vížka shozena a zdi značně porouchány. Slavná vévodkyně Marie Terezie Savojská to nahlížeje... r. 1762 dala kapli úplně opravit...*“

„*Důstojný pan farář Karel Moucha dal kapli jak ještě pamětníci toho jsou v r. 1816 šindelem pokryt, rozumí se, že na svoje náklady. Nybyla ale dlouho pokryta, neboť dne 30. dubna r. 1818 páliv Václav Hrdlička s jinými čarodějnice hodil chvoště na*

střechu a kaple vyhořela úplně. Byl trestán a k stáří na obě oči oslepl; a kaple stojí až dosud v ssutinách čekajíc nadarmo na důstojnou a důkladnou opravu.“

V pamětní knize je zapsaná i jedna veselá historka o tom, co se stalo po požáru.

„Po ohni, povídá se, chodili prý mnozí futra kamenná a dlažky se tam dlužit. Jednou jel prý také někdo odtud s nákladem a jiný si naň počíhal. Celý bíle oblečen a maje čepici divnou na hlavě vyskočil prý před voly ze žita a válel prý se před nimi. Když pak krádce všechny svaté svolával, odskočil prý opět do žita.“

Já jsem zříceninu poprvé navštívila s rodiči v létě roku 2007 a od té doby ještě několikrát. Když je pěkné počasí, je z kopce hezký výhled do okolního kraje a na okolní vesnice. Podle mého názoru je to krásné místo a určitě stojí za návštěvu. Dá se tam dostat pěšky nebo na kole. Uvnitř zříceniny je ohniště, takže tu občas asi někdo i táboří.

Přírodní památka Klepec

Klepec je podlouhlý vrch mezi obcemi Příšimasy a Limuzy asi 8 kilometrů jihozápadně od Českého Brodu. Jeho nadmořská výška je 358 metrů. Část vrchu přiléhající k Příšimasům se nazývá Klepec I a část přiléhající k Limuzi se nazývá Klepec II. Přírodní památkou jsou obrovské žulové balvany, které se tady nacházejí. Podle jedné z informačních tabulí balvany vznikly tzv. žokovitým až kulovitým zvětváváním hrubozrnné říčanské žuly.

Na Klepci I je jen jediný obrovský balvan, který je ale ze všech ostatních nejvyšší. Na výšku a na délku měří 8 metrů a široký je 3 metry. Při pohledu z boku připomíná shrbenou postavu, a proto se mu říká Slouha. V 19. století Slouhu obklopovalo množství menších kamenů, které však byly v roce 1843 použity na stavbu Císařské silnice z Prahy na Kolín a železných mostů v Praze a v Poděbradech.

V roce 1920 byla do Slouhy vsazena pamětní deska občanům spojených obcí Přišimas, Horek a Skřivan, kteří padli v 1. světové válce.

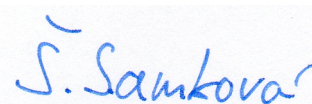
K balvanu se prý váže několik pověstí. Nejznámější je o zkamenělém slouhovi.

To jednou selka ráno vyhnala slouhu s ovce na pastvu. Jenže slouha se večer dlouho nevracel a tak selka vyběhla před statek a poslouchala, zda neuslyší zvuk rolníček svého stáda, až v rozčilení zvolala: „Bodejž bys tam zkameněl!“ Když slouha viděl, že jemu svěřené stádo zkameňuje, chtěl se zachránit útekem. Nedostal se daleko, přeběhl jen na skřivanské pole a stojí tu až do dnes.

Podle jiné pověsti stával na Klepci hrad, v němž sídlila stará čarodějnice a ta jednou zaklela železnou holí pasáka i s ovce.

Na Klepci II se žulových balvanů nachází mnoho, a proto se jim říká Kamenné stádo. Tři největší balvany mají jména – Stoh slámy, Obří záda a Šplíchalův kočár. Největší je Stoh slámy, který je vysoký 4 metry a má průměr 8 metrů. Najdeme tu také dvě jezírka. Jsou to zatopené lomy, ve kterých se v 19. století těžila žula na obnovu vyhořelého Národního divadla.

Klepec je krásné a opravdu zajímavé místo, které určitě můžu doporučit. Je skvělé na procházky i výlety na kole. Z vrchu je krásný výhled do širokého okolí. Poprvé jsem tu byla na Štědrý den roku 2009 na procházce s rodiči a od té doby to místo mám ráda, i když jsem tu před tímto úkolem už dlouho nebyla.

Tento úkol byl docela náročný. Ale stálo to za to. Jsem moc ráda, že jsem se do toho pustila a dokončila to. Díky tomuto úkolu už zase vím několik nových zajímavých věcí o místech, které vídám a mám je ráda. Podle zadání jsem měla vybraná místa nakreslit, ale na to jsem si bohužel netroufla, tak jsem nákresy nahradila fotografiemi.

Takhle náročný úkol jsem ještě nikdy nezpracovávala, a proto mi pomohl tatínek – radil mi, jak mám postupovat, pomohl mi s fotografiemi, a poradil mi s formulováním a úpravou textu. Informace jsem čerpala z internetu, vlastních vědomostí, informačních tabulí, obecních úřadů v Kounicích a v Bříství a z rozhovorů s lidmi.